

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

**Голові Комітету Верховної
Ради України з питань
бюджету
Роксолані ПІДЛАСІЙ**

**Щодо проєктів законів
(реєстр. №№ 10044 та 10045
від 14 вересня 2023 року)**

Шановна Роксолано Андріївно!

Міністерство юстиції України у зв'язку з Вашим листом від 20 вересня 2023 року № 04-13/3-2023/206498 опрацювало проєкт Закону України «Про Рахункову палату» (реєстр. № 10044 від 14 вересня 2023 року) (далі – проєкт Закону № 10044), внесений на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Фроловим П.В. та іншими, а також системно пов'язаний з ним проєкт Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо впровадження міжнародних стандартів державного зовнішнього аудиту у бюджетному процесі» (реєстр. № 10045 від 14 вересня 2023 року) (далі – проєкт Закону № 10045), внесений на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Фроловим П.В., Козирем С.В. та іншими, і повідомляє таке.

1. Щодо проєкту Закону № 10044

1.1. Відповідно до частини другої статті 1 проєкту Закону № 10044 Рахункова палата є конституційним постійно діючим незалежним колегіальним *вищим органом державного аудиту*.

Так, проєктом Закону № 10044 пропонується визначити правовий статус Рахункової палати як вищого органу державного аудиту, однак при цьому не розкривається ієрархічність відносин з іншими державними органами та особливості їх підпорядкування.

У зв'язку з викладеним зазначаємо, що відповідно до частин першої та другої статті 6, частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Статтею 75 Конституції України передбачено, що єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України. Частинами першою та другою статті 124 Конституції України встановлено, що правосуддя в Україні здійснюють виключно суди. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються.

Систему органів виконавчої влади відповідно до розділу VI Конституції України, частин першої та другої статті 1 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», частини першої статті 1 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», частини другої статті 1 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» складають Кабінет Міністрів України, міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації.

При цьому *Кабінет Міністрів України (Уряд України) є вищим органом у системі органів виконавчої влади*. Кабінет Міністрів України здійснює виконавчу владу безпосередньо та через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим та місцеві державні адміністрації, спрямовує, координує та контролює діяльність цих органів.

З огляду на викладене частина друга статті 1 проекту Закону № 10044 потребує відповідного доопрацювання.

1.2. Пунктом 11 частини першої статті 2 проекту Закону № 10044 до об'єктів державного зовнішнього аудиту пропонується віднести, зокрема, *державні та комунальні підприємства (установи, заклади, організації), організації, у статутному капіталі яких є державна, комунальна власність, власність Автономної Республіки Крим, органи самоорганізації населення, політичні партії, громадські об'єднання, юридичні особи, інші організації, фізичні особи – підприємці та фізичні особи, які є одержувачами публічної (державної) допомоги, одержувачами (отримувачами) публічних коштів (в тому числі таємних), інших коштів, що мобілізуються та витрачаються з метою задоволення публічного інтересу, тощо*.

До вищенаведеного зазначаємо, що 17 лютого 2022 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про адміністративну процедуру» (набирає чинності 15 грудня 2023 року), який регулює відносини органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, інших суб'єктів, які відповідно до закону уповноважені здійснювати функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у дусі визначеної Конституцією України демократичної та правової держави та з метою забезпечення права і закону, а також зобов'язання держави забезпечувати і захищати права, свободи чи законні інтереси людини і громадянина.

Отже, проєкт Закону № 10044 повинен враховувати положення Закону України «Про адміністративну процедуру» та відповідати їм в частині вказаних правовідносин.

1.3. Частиною другою статті 2 проєкту Закону № 10044 пропонується встановити, що інші терміни вживаються у цьому Законі у значеннях, визначених, зокрема, Законом України «Про публічні закупівлі».

При цьому термінів, які застосовуються у Законі України «Про публічні закупівлі», в проєкті Закону № 10044 під час його опрацювання не виявлено.

1.4. Частиною першою статті 13 проєкту Закону № 10044 передбачено перелік документів, які кандидат на посаду Голови або члена Рахункової палати подає для участі в конкурсі (доборі).

З метою забезпечення узгодження з вимогами пункту 1 частини першої статті 9 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та взаємоузгодження з частиною першою статті 11 проєкту Закону № 10044 пропонуємо доповнити вказаний перелік документів словами «копію документа, який підтверджує володіння державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови».

1.5. Пунктом 13 частини першої статті 13 проєкту Закону № 10044 пропонується передбачити, що для участі в конкурсі (доборі) на посаду Голови або члена Рахункової палати кандидат на таку посаду подає (у тому числі в електронному вигляді), зокрема, такі документи, як *письмову згоду на обробку персональних даних* та оприлюднення копій документів, визначених цією статтею, крім копій документів, визначених пунктами 4, 6 та 7 цієї частини.

Водночас згідно зі статтею 11 Закону України «Про захист персональних даних» підставами для обробки персональних даних, зокрема, є дозвіл на обробку персональних даних, наданий володільцю персональних даних відповідно до закону виключно для здійснення його повноважень.

Враховуючи наведене, пункт 13 частини першої статті 13 проєкту Закону № 10044 в цій частині потребує перегляду.

1.6. Абзац десятий частини другої статті 17 проєкту Закону № 10044, яким передбачено, що Голова та інший член Рахункової палати позбавляються права на отримання заробітної плати пропорційно до кількості пропущених без поважної причини засідань, які відбулись за відповідний календарний місяць, слід виключити як такий, що не є темою вказаної статті проєкту Закону, якою передбачається врегулювати питання звільнення вказаних осіб.

1.7. Частиною третьою статті 17 проєкту Закону № 10044 пропонується передбачити, що поважними причинами для відсутності у засіданнях Рахункової палати чи її допоміжних органах є відрядження, тимчасова непрацездатність або отримання послуг у сфері охорони здоров'я (згідно з медичним висновком), відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, відпустка у зв'язку з народженням дитини, відпустка для догляду за

дитиною, відпустка у зв'язку з одруженням, відпустка у зв'язку із смертю рідних, інші обставини, коли згідно із законодавством працівнику надається відпустка, документально підтверджені транспортні перешкоди, що унеможливають участь у роботі Рахункової палати, а також інші причини, пов'язані з реалізацією прав і виконанням обов'язків, визначених Цивільним процесуальним кодексом України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Кодексом адміністративного судочинства України, Кримінальним процесуальним кодексом України у разі участі у відповідному провадженні та повідомлення Голови Рахункової палати шляхом подання заяви (повідомлення), до якої (якого) додається копія документа на підтвердження неможливості взяти участь у роботі Рахункової палати.

Слід зазначити, що відповідно до пункту 4 частини першої статті 4 Закону України «Про відпустки» установлені, зокрема, такі види соціальних відпусток, як: відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку (стаття 18 цього Закону); відпустка при народженні дитини (стаття 19¹ цього Закону).

Відповідно до статті 25 зазначеного Закону відпустка без збереження заробітної плати за бажанням працівника надається в обов'язковому порядку, зокрема, особам, які одружуються; працівникам у разі смерті рідних по крові або по шлюбу.

У зв'язку з викладеним частина третя статті 17 проєкту Закону № 10044 потребує перегляду в частині назв відпусток.

1.8. Згідно з частиною одинадцятою статті 17 проєкту Закону № 10044 за відсутності подання Рахункової палати про звільнення Голови або члена Рахункової палати з посади з підстав, визначених пунктами 4–8 частини другої цієї статті, Верховна Рада України може розглянути питання звільнення Голови або члена Рахункової палати за ініціативою не менш як третини народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради України. У такому разі рішення про звільнення Голови або члена Рахункової палати приймається *щонайменше двома третинами народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради України*. Відповідне положення передбачено також у запропонованій редакції частини двадцять дев'ятої статті 208² Регламенту Верховної Ради України (підпункт 5 пункту 7 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону № 10044).

Проте звертаємо увагу, що випадки, коли закони та інші правові акти мають прийматися встановленою кваліфікованою більшістю, тобто не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України, прямо передбачені Конституцією України (частина шоста статті 20, частина четверта статті 94, частина п'ята статті 111, стаття 155, частина перша статті 156 Конституції України).

1.9. Пунктом 2 частини першої статті 18 проєкту Закону № 10044 пропонується встановити, що члени Рахункової палати для виконання покладених на них повноважень мають право, зокрема, отримувати від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику

у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, інформацію про стан та рух коштів державного бюджету, місцевих бюджетів, Пенсійного фонду та інших об'єктів аудиту, у тому числі у формі повного доступу до електронної системи обслуговування рахунків бюджетів (е-Казна) та електронної системи фінансової та бюджетної звітності (е-Звітність), а також від банків та інших фінансових установ.

У зв'язку з наведеним зазначаємо, що відповідно до положень статті 60 Закону України «Про банки і банківську діяльність» (далі – Закон) інформація щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку у процесі обслуговування клієнта та взаємовідносин з ним або стала відомою третім особам при наданні послуг банку або виконанні функцій, визначених законом, а також визначена у цій статті інформація про банк є банківською таємницею.

Перелік інформації, що становить банківську таємницю, визначено частиною другою вказаної статті Закону.

Крім того, частиною восьмою вищевказаної статті Закону визначено, що положення інших законів України щодо обсягу та порядку розкриття інформації, що становить банківську таємницю, діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

У свою чергу порядок розкриття банками банківської таємниці визначено статтею 62 Закону.

Також відповідно до частини другої вказаної статті Закону вимоги до форми та змісту запиту на отримання інформації, що становить банківську таємницю, у тому числі до запитів органів державної влади, їх посадових і службових осіб, встановлюються Національним банком України.

При цьому положення частини другої цієї статті не поширюються на випадки надання банками інформації Рахунковій палаті та Національному агентству з питань запобігання корупції – про відкриття та закриття рахунків політичних партій, місцевих організацій політичних партій, які в установленому порядку набули статусу юридичної особи, відповідно до статті 14 Закону України «Про політичні партії в Україні».

Враховуючи наведене, пункт 2 частини першої статті 18 проєкту Закону № 10044 потребує перегляду.

1.10. Частина друга статті 26 проєкту Закону № 10044 у частині вживання слів «керівних чи наглядових органах політичних партій» потребує доопрацювання з метою узгодження із Законом України «Про політичні партії в Україні».

1.11. Частиною дев'ятою статті 27 проєкту Закону № 10044 передбачено, що *порядок проведення конкурсу на зайняття посади державного аудитора затверджується рішенням Рахункової палати.* Такий порядок, як і рішення про його затвердження, публікується на сайті Рахункової палати.

Водночас частиною п'ятою статті 27 проєкту Закону № 10044 передбачено, що кваліфікаційні вимоги та критерії професійної придатності для зайняття посади державного аудитора, порядок укладення контрактів про

проходження служби на посадах державних аудиторів, *порядок проведення конкурсу на зайняття посади державного аудитора*, професійного навчання, кваліфікаційного іспиту (поглибленого кваліфікаційного іспиту), присвоєння спеціальних звань та оцінювання державних аудиторів *затверджуються Рахунковою палатою*.

Частини п'ята та дев'ята статті 27 проєкту Закону № 10044 потребують перегляду з метою усунення положень, що дублюються.

1.12. Частиною третьою статті 29 проєкту Закону № 10044 пропонується передбачити, що відомості, отримані працівником Рахункової палати у зв'язку з виконанням службових обов'язків, становлять *службову таємницю*. Обов'язок зберігати таємницю зберігається також після припинення роботи державного аудитора та іншого працівника Апарату Рахункової палати.

Водночас відповідно до частини першої статті 21 Закону України «Про інформацію» *інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація*.

Враховуючи наведене, частина третя статті 29 проєкту Закону № 10044 в цій частині потребує перегляду.

1.13. Абзацом другим частини четвертої статті 33 проєкту Закону № 10044 пропонується передбачити, що забороняється залучати до роботи понад установлену тривалість робочого дня, а також у вихідні, святкові та неробочі дні, у нічний час вагітних жінок і *жінок, які мають дітей віком до трьох років. Жінки, які мають дітей віком від 3 до 14 років або дитину з інвалідністю*, можуть залучатися до надурочних робіт лише за їхньою згодою. Залучення осіб з інвалідністю до надурочних робіт можливе лише за їхньою згодою і за умови, що це не суперечить медичним рекомендаціям.

Водночас відповідно до статті 1 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» *дискримінація за ознакою статі* – це ситуація, за якої особа та/або група осіб за ознаками статі, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами або привілеями в будь-якій формі, встановленій Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», крім випадків, коли такі обмеження або привілеї мають правомірну об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Згідно зі статтею 6 зазначеного Закону *дискримінація за ознакою статі забороняється*.

Не вважаються дискримінацією за ознакою статі: спеціальний захист жінок під час вагітності, пологів та грудного вигодовування дитини; обов'язкова строкова військова служба для чоловіків, передбачена законом; різниця в пенсійному віці для жінок і чоловіків, передбачена законом; особливі вимоги щодо охорони праці жінок і чоловіків, пов'язані з охороною їх репродуктивного здоров'я; позитивні дії.

Враховуючи наведене, абзац другий частини четвертої статті 33 проєкту Закону № 10044 в цій частині потребує перегляду.

1.14. Стаття 33 проєкту Закону № 10044 має назву «Графік роботи державного аудитора».

З огляду на те, що вказаною статтею пропонується визначити робочий час та час відпочинку державного аудитора, назва статті 33 проєкту Закону № 10044 потребує перегляду відповідно до її змісту.

1.15. Статтею 34 проєкту Закону № 10044 передбачається врегулювати питання припинення трудових відносин з *державними аудиторами*.

Зокрема, пунктом 4 частини першої вказаної статті проєкту Закону передбачено, що підставою для припинення трудових відносин з державними аудиторами є ініціатива Голови Рахункової палати у зв'язку з такими обставинами: скорочення чисельності або штату державних аудиторів, ліквідація, реорганізація, зміна структури або штатного розпису відповідного структурного підрозділу при неможливості його переведення до іншого підрозділу Рахункової палати, встановлення невідповідності державного аудитора займаній посаді протягом строку випробування, отримання державним аудитором двох негативних оцінок за результатами кваліфікаційного оцінювання, *вчинення державним службовцем дисциплінарного проступку*, який передбачає звільнення, нез'явлення державного аудитора протягом більш як 120 календарних днів підряд або більш як 150 календарних днів протягом року внаслідок тимчасової непрацездатності (без урахування часу відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами), якщо законом не встановлено більш тривалий строк збереження місця роботи (посади) у разі певного захворювання.

Слід зазначити, що види дисциплінарних проступків державних аудиторів визначені частиною третьою статті 35 проєкту Закону № 10044.

При цьому підпунктом 8 пункту 7 «Прикінцевих та перехідних положень» проєкту Закону вносяться зміни до пункту 4 частини третьої статті 3 Закону України «Про державну службу» та передбачається, що дія цього Закону не поширюється на державних аудиторів Рахункової палати.

У зв'язку з викладеним пункт 4 частини першої статті 34 проєкту Закону № 10044 потребує перегляду в частині слів «вчинення *державним службовцем* дисциплінарного проступку».

1.16. Частиною третьою статті 35 проєкту Закону № 10044 пропонується передбачити дисциплінарну відповідальність державних аудиторів за порушення вимог Закону України «Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)» у частині подання, дотримання строків подання декларації про контакти (пункт 9).

Звертаємо увагу, що частиною п'ятою статті 8 згаданого Закону обов'язок подання декларації про контакти передбачено для *Голови та членів Рахункової палати*.

1.17. Пунктом 4 частини шостої статті 35 проєкту Закону № 10044 передбачається визначити, що до державних аудиторів застосовується один із

таких видів дисциплінарного стягнення, як, зокрема, відсторонення від роботи у Рахунковій палаті.

Також статтею 66 проєкту Закону № 10044 пропонується врегулювати питання відсторонення посадових осіб апарату Рахункової палати від виконання обов'язків за посадою.

Так, відповідно до частин першої, восьмої цієї статті проєкту Закону у випадку отримання інформації про те, що посадовій особі Апарату вручено повідомлення про підозру у вчиненні умисного тяжкого або особливо тяжкого злочину або підозрюється або обвинувачується в скоєнні кримінального правопорушення (злочину) проти основ національної безпеки України, авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування чи у сфері службової діяльності та/або професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, така посадова особа відстороняється від виконання обов'язків за посадою до закінчення досудового розслідування чи судового розгляду кримінального провадження.

Після закінчення строку відсторонення посадова особа Апарату повертається до виконання обов'язків за посадою, якщо підстав для її звільнення немає.

Враховуючи наведене вважаємо, що відсторонення від роботи не може застосовуватись як один із видів дисциплінарного стягнення, у зв'язку з чим стаття 35 проєкту Закону № 10044 потребує перегляду.

1.18. Частиною третьою статті 38 проєкту Закону № 10044 пропонується передбачити, що засідання Рахункової палати можуть бути закритими, які проводяться у випадках розгляду на ньому питань, що становлять державну таємницю, питань, передбачених пунктами 10–11 частини 13 цієї статті, а також якщо оприлюднення інформації, що розглядатиметься на засіданні, може завдати шкоди інтересам національної безпеки, оборони, розслідуванню чи запобіганню кримінальному правопорушенню, з дотриманням вимог, передбачених частиною другою статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Рішення про проведення закритого засідання приймає Голова Рахункової палати.

Водночас згідно з частиною другою статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» обмеження доступу до інформації здійснюється відповідно до закону при дотриманні сукупності таких вимог: виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя; розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам; шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Враховуючи наведене, частина третя статті 38 проєкту Закону № 10044 в цій частині потребує перегляду.

1.19. Частиною першою статті 61 проєкту Закону № 10044 пропонується встановити, що *фінансове забезпечення діяльності Рахункової палати здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, власних надходжень Рахункової палати як бюджетних коштів*, включаючи кошти, отримані відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, у рамках програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ або проєктів міжнародної технічної допомоги. Фінансове забезпечення діяльності Рахункової палати за рахунок будь-яких інших позабюджетних джерел забороняється.

Відповідно до пункту 15 статті 2 Бюджетного кодексу України власні надходження бюджетних установ – це надходження, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за надання послуг, виконання робіт та цільових заходів, гранти, дарунки та благодійні внески, а також надходження від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності.

Також частинами першою та третьою статті 13 вказаного Кодексу встановлено, що бюджет може складатися із загального та спеціального фондів.

Складовими частинами спеціального фонду бюджету є, зокрема, доходи бюджету (включаючи власні надходження бюджетних установ), які мають цільове спрямування.

З частини першої статті 61 проєкту Закону № 10044 слова «власних надходжень Рахункової палати як бюджетних коштів» пропонуємо виключити.

1.20. Частиною шостою статті 61 проєкту Закону № 10044 пропонується встановити, що Рахункова палата до 1 березня року, що передує плановому, подає Кабінету Міністрів України погоджені з комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання бюджету, пропозиції до Бюджетної декларації щодо пріоритетних завдань фінансового забезпечення діяльності Рахункової палати.

При цьому питання складання та схвалення Бюджетної декларації визначено статтею 33 Бюджетного кодексу України, якою не визначено що Рахункова палата подає Кабінету Міністрів України пропозиції до Бюджетної декларації щодо пріоритетних завдань фінансового забезпечення діяльності Рахункової палати, не враховуючи загальних положень цієї статті в частині подання пропозицій головними розпорядниками коштів.

Також згідно з абзацами першим та другим частини другої статті 4 вказаного Кодексу бюджетна система України і Державний бюджет України встановлюються виключно цим Кодексом та законом про Державний бюджет України.

Якщо іншим нормативно-правовим актом бюджетні відносини визначаються інакше, ніж у цьому Кодексі, застосовуються відповідні норми цього Кодексу.

При цьому проєкт Закону № 10045 не передбачає відповідних змін.

1.21. Частиною сьомою статті 61 проєкту Закону № 10044 пропонується встановити, що Рахункова палата не пізніше 1 липня поточного року затверджує проєкт кошторису Рахункової палати на наступний рік та подає його разом із бюджетним запитом, погодженим з комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання бюджету, до Кабінету Міністрів України для його включення до проєкту Державного бюджету України на відповідний рік. Кабінет Міністрів України та Міністерство фінансів України не мають права зменшувати параметри бюджетного запиту Рахункової палати, погодженого із комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання бюджету.

Відповідно до статті 95 Конституції України виключно законом про Державний бюджет України визначаються будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих видатків.

Держава прагне до збалансованості бюджету України.

Згідно з частинами першою та другою статті 23 Бюджетного кодексу України будь-які бюджетні зобов'язання та платежі з бюджету здійснюються лише за наявності відповідного бюджетного призначення, яке встановлюється законом про Державний бюджет України у порядку, визначеному цим Кодексом.

При цьому відповідно до статті 7 цього Кодексу бюджетна система України ґрунтується, зокрема, на принципах збалансованості та обґрунтованості, згідно з якими повноваження на здійснення витрат бюджету мають відповідати обсягу надходжень бюджету на відповідний бюджетний період, бюджет формується на реалістичних макропоказниках економічного і соціального розвитку України та розрахунках надходжень бюджету і витрат бюджету, що здійснюються відповідно до затверджених методик та правил.

Разом з тим згідно з частиною другою статті 4 Кодексу у випадку, якщо іншим нормативно-правовим актом бюджетні відносини визначаються інакше, ніж у цьому Кодексі, застосовуються відповідні норми цього Кодексу.

1.22. Частиною десятою статті 61 проєкту Закону № 10044 пропонується встановити, що Голова Рахункової палати контролює ефективність використання Апаратом бюджетних коштів на утримання і забезпечення діяльності Рахункової палати відповідно до затвердженого Рахунковою палатою кошторису.

Проте пунктом 7 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу України встановлено, що головний розпорядник бюджетних коштів здійснює управління бюджетними коштами у межах встановлених йому бюджетних повноважень, забезпечуючи ефективне, результативне і цільове використання бюджетних коштів.

1.23. Статтею 62 проєкту Закону № 10044 передбачається визначити умови оплати праці членів Рахункової палати, державних аудиторів та *інших працівників апарату Рахункової палати* та інші гарантії їх діяльності.

Зокрема, частиною третьою цієї статті проекту Закону пропонується передбачити, що посадовий оклад державних аудиторів та *інших працівників Апарату Рахункової палати не може бути меншим*: 25 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року, – для керівників самостійних підрозділів, у тому числі територіальних управлінь Рахункової палати; 22 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року, – для заступників керівників самостійних підрозділів Рахункової палати; 20 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року, – для керівників підрозділів у складі інших підрозділів Рахункової палати; 18 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року, – для заступників керівників підрозділів у складі інших підрозділів Рахункової палати; 16 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року, – для *юридичних, економічних консультантів Рахункової палати*; 14 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року, – для головних спеціалістів державного аудиту та головних спеціалістів Рахункової палати; 12 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року, – для провідних спеціалістів державного аудиту та провідних спеціалістів Рахункової палати; 10 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року, – для спеціалістів державного аудиту та спеціалістів Рахункової палати.

При цьому відповідно до частини третьої статті 24 проекту Закону № 10044 державними аудиторами Рахункової палати є працівники, зайняті на таких посадах, зокрема, як юридичні, економічні та *технічні консультанти аудиторських підрозділів*.

Водночас частиною третьою статті 62 проекту Закону № 10044 не визначено граничної межі посадових окладів *технічних консультантів аудиторських підрозділів*.

Крім того, з положення статті 62 проекту Закону № 10044 не вбачається, як саме та ким буде визначатись чіткий розмір посадових окладів вказаних у ній посадових осіб.

1.24. Частиною сьомою статті 62 проекту Закону № 10044 пропонується передбачити, що членам Рахункової палати, *державним аудиторам*, іншим працівникам Апарату Рахункової палати надається *щорічна оплачувана відпустка тривалістю 30 календарних днів*, якщо більша тривалість не встановлена законом, та *виплачується допомога на оздоровлення в розмірі посадового окладу*.

Водночас частиною сьомою статті 33 проекту Закону № 10044 передбачено, що *державним аудиторам надається щорічна основна оплачувана відпустка тривалістю 30 календарних днів*, якщо законом не

передбачено більш тривалої відпустки, з виплатою грошової допомоги у розмірі середньомісячної заробітної плати.

Частина сьома статті 33 та частина сьома статті 62 проєкту Закону № 10044 потребують перегляду.

1.25. Згідно з пунктом 1 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону № 10044 цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, крім частин четвертої – п'ятої статті 14, частини п'ятої статті 23, частини другої статті 53 цього Закону (щодо призначення виключно аудиторів вищого рангу), які вступають у законну силу через 5 років.

Зазначене положення потребує доопрацювання з метою уточнення у частині посилання на частини четверту – п'яту статті 14 проєкту Закону № 10044 (оскільки п'ятої частини статті 14 немає у проєкті Закону № 10044) та редакційного доопрацювання у частині вживання слів «вступають у законну силу».

1.26. Пунктом 3 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону № 10044 пропонується встановити, що до внесення змін до Конституції України щодо розширення мандату Рахункової палати державний зовнішній аудит надходжень та використання публічних коштів органів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування (крім коштів державного бюджету, наданих місцевим бюджетам, та надходжень, закріплених за місцевими бюджетами, загальнодержавних податків і зборів або їх частки та використання коштів місцевих бюджетів у частині видатків, які визначаються функціями держави і передані на виконання Автономній Республіці Крим та місцевому самоврядуванню) може здійснюватися лише за зверненням відповідно Верховної Ради Автономної Республіки Крим, районної, обласної, сільської, селищної, міської ради або відповідно сільського, селищного, міського голови.

Запропоноване положення, на нашу думку, викладене некоректно та потребує перегляду з метою забезпечення дотримання принципу юридичної визначеності з огляду на процедуру (суб'єкти, етапи) внесення змін до Конституції України, визначену розділом XIII Основного Закону України.

Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 20 червня 2019 року № 6-р зазначив, що у контексті статті 8 Конституції України юридична визначеність забезпечує адаптацію суб'єкта правозастосування до нормативних умов правової дійсності та його впевненість у своєму правовому становищі, а також захист від свавільного втручання з боку держави. Юридичну визначеність необхідно розуміти через такі її складові: чіткість, зрозумілість, однозначність норм права; право особи у своїх діях розраховувати на розумну та передбачувану стабільність існуючого законодавства та можливість передбачати наслідки застосування норм права (законні очікування). Таким чином, юридична визначеність передбачає, що законодавець повинен прагнути до чіткості та зрозумілості у викладенні норм права. Кожна особа відповідно до конкретних обставин має

орієнтуватися в тому, яка саме норма права застосовується у певному випадку, та мати чітке розуміння щодо настання конкретних правових наслідків у відповідних правовідносинах з огляду на розумну та передбачувану стабільність норм права (абзаци четвертий – шостий підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення).

1.27. Запропонована редакція частини п'ятої статті 31 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», якою пропонується встановити, що на підставі аналізу аудиторських звітів Рахункової палати та іншої інформації за результатами реалізації її повноважень зі здійснення державного зовнішнього аудиту комітети можуть готувати пропозиції щодо удосконалення законодавчих актів України та/або *передавати окремі питання, викладені в аудиторському звіті Рахункової палати, на розгляд Верховної Ради України* (підпункт 4 пункту 7 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону № 10044), потребує доопрацювання з метою забезпечення принципу юридичної визначеності щодо процедури передачі окремих питань на розгляд Верховної Ради України.

1.28. Підпунктом 6 пункту 7 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону № 10044 пропонується внести відповідні зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Проте згідно з частиною сьомою статті 6 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зміни до цього Закону можуть вноситися виключно законами України про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

1.29. Підпунктом 9 пункту 7 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону № 10044 пропонується *внести зміни до частини четвертої статті 70 Закону України «Про Національний банк України»,* виклавши її у новій редакції, *згідно з якою* зовнішній державний аудит Національного банку здійснює Рахункова палата.

У зв'язку з наведеним звертаємо увагу, що відповідно до частини третьої статті 53 Закону України «Про Національний банк України», якою визначено гарантії невторчання, законодавче регулювання питань, пов'язаних з виконанням Національним банком своїх функцій, установлюється або змінюється виключно цим Законом. Зміна положень цього Закону може здійснюватися виключно шляхом внесення змін до цього Закону.

1.30. Проект Закону № 10044 потребує доопрацювання в частині вживання власних назв «Міністерство фінансів України», «Державна аудиторська служба України», «Державна казначейська служба України», оскільки, враховуючи визначений Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» підхід до правового статусу міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, а також з метою уникнення вторчання парламенту у компетенцію Кабінету Міністрів України при реалізації ним своїх конституційних повноважень щодо утворення, реорганізації і ліквідації міністерств та інших центральних органів виконавчої влади відповідно до

закону в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на утримання органів виконавчої влади, затвердження положень про зазначені органи (пункт 9¹ статті 116 Конституції України, абзац дванадцятий пункту 6 частини першої статті 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України»), *у проєктах законодавчих актів не повинні вживатись власні назви центральних органів виконавчої влади.*

У свою чергу Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» визначає, що міністерство є органом, що забезпечує, передусім, формування та реалізує державну політику в одній чи декількох визначених Кабінетом Міністрів України сферах, видає акти нормативно-правового характеру (абзац перший частини другої статті 1, частина перша статті 6, статті 7, 15), інші ж центральні органи виконавчої влади виконують виключно окремі функції з реалізації державної політики та видають накази організаційно-розпорядчого характеру (абзац перший частини другої статті 1, частина перша статті 16, частина перша статті 17, частина перша статті 23).

Відповідно з метою узгодження з положеннями Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» центральний орган виконавчої влади, який, виходячи з конкретного повноваження, формує державну політику у відповідній сфері (зокрема шляхом нормативно-правового регулювання) у законопроєктах слід визначати як *«центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері ...»*, а у випадку, коли конкретне повноваження за своїм змістом направлено на реалізацію державної політики, – як *«центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ...»*.

Враховуючи вищенаведене, також потребує доопрацювання правова конструкція «центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я» (частина п'ята статті 17 проєкту Закону № 10044).

1.31. З метою вживання термінології Конституції України, законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» проєкт Закону № 10044 потребує доопрацювання в частині слів *«паспорт»*, *«територіальні громади чи їх об'єднання»*.

1.32. Проєкт Закону № 10044 в частині слів «диплома про вищу освіту» не узгоджується з термінологією законодавства України про вищу освіту, якою вживається термін «документ про вищу освіту».

1.33. Проєкт Закону № 10044 в частині слів «засобами масової інформації» у всіх відмінках потребує перегляду, оскільки Законом України «Про медіа» передбачено термін «медіа».

1.34. Проєкт Закону № 10044 в частині слів «протягом 14 днів», «упродовж п'яти днів» потребує перегляду з метою уточнення, про які дні йдеться (робочі чи календарні), зазначення їх словами або цифрами.

1.35. Проект Закону № 10044 в частині слів «на офіційному веб-сайті Рахункової палати» «на сайті Рахункової палати» та «дотримання охоронюваної законом *конфіденційності*», «з дотриманням положень *про конфіденційність*», «конфіденційності», «інформацію з обмеженим доступом», «обмеження щодо *розголошення відомостей стосовно відомостей*, які стали їм відомими у зв'язку з виконанням ними своїх обов'язків», «притягаються до відповідальності за порушення порядку розкриття *інформації з обмеженим доступом*» потребує перегляду.

Також вважаємо, що для вироблення остаточної позиції щодо проекту Закону № 10044 слід враховувати позиції, зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України та Національного агентства України з питань державної служби.

2. Щодо проекту Закону № 10045

2.1. Пунктом 1 розділу II «Прикінцеві положення» проекту Закону № 10045 пропонується передбачити, що цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

З метою забезпечення дотримання вимог частини другої статті 57 Конституції України, відповідно до якої закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, мають бути доведені до відома населення у порядку, встановленому законом, та з урахуванням усталеної практики нормопроєктування це положення пропонуємо викласти у такій редакції: «Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування».

2.2. Пунктами 2 і 3 розділу II «Прикінцеві положення» проекту Закону № 10045 передбачається створення Бюджетного офісу Верховної Ради України.

Разом з тим зазначаємо, що відповідно до Основного Закону України державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову, органи якої здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України. Верховна Рада України для здійснення законопроектної роботи, підготовки і попереднього розгляду питань, віднесених до її повноважень, виконання контрольних функцій відповідно до Конституції України створює з числа народних депутатів України комітети Верховної Ради України та обирає голів, перших заступників, заступників голів та секретарів цих комітетів. Верховна Рада України у межах своїх повноважень може створювати тимчасові спеціальні комісії для підготовки і попереднього розгляду питань. Верховна Рада України для проведення розслідування з питань, що становлять суспільний інтерес, утворює тимчасові слідчі комісії,

якщо за це проголосувала не менш як одна третина від конституційного складу Верховної Ради України (стаття 6, частина друга статті 19, стаття 75, частини перша – третя статті 89).

Зі змісту частини другої статті 85 Конституції України випливає, що повноваження Верховної Ради України визначаються лише Основним Законом України. Конституційний Суд України неодноразово вказував у своїх рішеннях, що повноваження Верховної Ради України визначаються виключно Конституцією України і не можуть бути розширені законом або іншим нормативно-правовим актом (зокрема, Рішення Конституційного Суду України від 13 червня 2019 року № 5-р).

Крім того, оскільки проект Закону стосується питання внесення змін до Бюджетного кодексу України, для вироблення остаточної позиції щодо поданого проекту Закону слід ураховувати позицію Міністерства фінансів України.

Водночас зазначаємо, що підпунктом 3 пункту 4 Положення про Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04 жовтня 2017 року № 759, встановлено, що експертизу проектів нормативно-правових актів, інших документів, внесених Кабінетові Міністрів України, на предмет їх відповідності зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (acquis ЄС) здійснює Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України.

З повагою

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА